

**STOWARZYSZENIE
MIĘDZY
UNIA EUROPEJSKĄ
A JORDANIĄ**

Rada Stowarzyszenia

**Bruksela, 25 maja 2022 r.
(OR. en)**

**UE-RHJ 3304/22
ADD 1**

NOTA

Dotyczy: ZAŁĄCZNIK do DECYZJI RADY STOWARZYSZENIA UE-Jordania
w sprawie priorytetów partnerstwa UE–Jordania na lata 2021-2027

Priorytety partnerstwa UE–Jordania na lata 2021–2027**WPROWADZENIE**

UE i Jordanię łączy silne partnerstwo. UE uważa Jordanię za kluczowego partnera i wysoko ceni ważną rolę moderatora, jaką Jordania odgrywa w swoim regionie. Aby wzmocnić trwałe i wielowymiarowe stosunki między oboma partnerami, określono priorytety partnerstwa ułatwiające wdrażanie układu o stowarzyszeniu między UE a Jordanią, które będą wyznaczały kierunki tego partnerstwa w okresie 2021–2027.

Priorytety partnerstwa UE–Jordania odzwierciedlają wspólne cele europejskiej polityki sąsiedztwa polegające na budowaniu wspólnego obszaru pokoju, dobrobytu i stabilności. Priorytety te wyrażają nie tylko główne cechy tej polityki, czyli zróżnicowanie i współodpowiedzialność, lecz także elastyczność pozwalającą dostosować się do zmieniających się okoliczności w sposób uzgodniony przez UE i Jordanię. Ponadto są one zgodne z aspiracją wyrażoną w konkluzjach Rady Europejskiej z 10–11 grudnia 2020 r.¹, aby strategicznym priorytetem UE było demokratyczne oraz bardziej stabilne, ekologiczne i zamożne południowe sąsiedztwo.

Priorytety partnerstwa uwzględniają również cele ambitnego i innowacyjnego Nowego programu na rzecz regionu śródziemnomorskiego, określone we wspólnym komunikacie Komisji i Wysokiego Przedstawiciela w sprawie południowego sąsiedztwa z 9 lutego 2021 r.² oraz w późniejszych konkluzjach Rady w sprawie odnowionego partnerstwa z południowym sąsiedztwem z 16 kwietnia 2021 r.³, którego celem jest wznowienie współpracy i wykorzystanie dotychczas nieuwalnionego potencjału tych stosunków. Program ten wspiera skuteczną i terminową realizację wspólnie uzgodnionych inicjatyw przewodnich Planu gospodarczo-inwestycyjnego dla południowych sąsiadów⁴, które pomogą zacieśnić partnerstwo UE z Jordanią oraz chronić wspólne śródziemnomorskie dobra. Nowy program oferuje możliwości dla nowych partnerstw w zakresie strategicznych priorytetów transformacji ekologicznej i cyfrowej, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju, dobrobytu i zwiększenia odporności. Wysiłki podejmowane przez UE i Jordanię będą oparte na wspólnym partnerstwie i dalszej realizacji programu reform Jordanii. Jako współprzewodniczący Unii dla Śródziemnomorza UE i Jordania będą nadal konstruktywnie współpracować na rzecz silnego partnerstwa w całym regionie.

Zgodnie z nowym programem partnerstwo UE–Jordania będzie nadal opierać się na wspólnych wartościach i dialogu oraz czynić postępy w zakresie wspólnego programu społeczno-gospodarczego i politycznego, w tym w zakresie reform i ich wdrażania w takich dziedzinach jak dobre rządy, praworządność, prawa człowieka, spójność społeczna i równe szanse dla wszystkich, niedyskryminacja, ochrona środowiska i klimatu, stabilność makroekonomiczna i otoczenie biznesowe. Celem partnerstwa będzie ekologiczna, cyfrowa, odporna i sprawiedliwa odbudowa gospodarki po pandemii COVID-19, której kierunek będą wyznaczać Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, porozumienie paryskie oraz Europejski Zielony Ład.

¹ EUCO 22/20 z 11 grudnia 2020 r.

² JOIN(2021) 2 final.

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7931-2021-INIT/pl/pdf>

⁴ SWD(2021) 23 final.

Jednym z kluczowych wspólnych priorytetów, a zarazem innowacyjnym fundamentem Nowego programu na rzecz regionu śródziemnomorskiego, jest pobudzanie długoterminowego zrównoważonego ożywienia społeczno-gospodarczego i tworzenia miejsc pracy w południowym sąsiedztwie. Załączony do wspólnego komunikatu wspólny dokument roboczy służb w sprawie planu gospodarczo-inwestycyjnego dla południowego sąsiedztwa, w którym Jordania zajmuje ważne miejsce, jest zdecydowanym działaniem na rzecz konkretyzacji partnerstwa UE–Jordania oraz skoncentrowania się na najważniejszych projektach, które je wzmacniają. Realizacja inicjatyw przewodnich planu gospodarczo-inwestycyjnego Nowego programu na rzecz regionu śródziemnomorskiego przyczyni się do osiągnięcia priorytetów partnerstwa i stanowi ważny element współpracy UE z Jordanią.

W oparciu o wspólny komunikat, plan gospodarczo-inwestycyjny oraz konkluzje Rady, UE będzie dążyć do połączenia sił z państwami członkowskimi, aby promować inicjatywy Drużyny Europy w kluczowych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, bazując na udanych działaniach tej drużyny podjętych zarówno w skali światowej, jak i w Jordanii, w odpowiedzi na kryzys związany z COVID-19.

Priorytety partnerstwa stanowią żyjący dokument i zakładają wypełnienie wzajemnych zobowiązań.

Partnerstwo i priorytetowe obszary współpracy będą nadal podtrzymywane poprzez regularne **spotkania polityczne** na wysokim szczeblu; **dialog** w dziedzinie gospodarki, zatrudnienia, spraw społecznych, handlu, wymiaru sprawiedliwości, praw człowieka, procesów demokratycznych, klimatu i środowiska; partnerstwo na rzecz **mobilności** między UE a Jordanią; **porozumienie między UE a Jordanią w sprawie nauki i technologii** oraz inne obszary współpracy; dążenie UE i Jordanii do wzmocnienia dialogu i współpracy w zakresie **bezpieczeństwa**, m.in. w zakresie cyberbezpieczeństwa oraz przeciwdziałania brutalnemu ekstremizmowi i terroryzmowi, jak również poprzez bieżącą **współpracę dwustronną** na rzecz Jordanii.

Priorytety partnerstwa stanowią potwierdzenie związków między UE i Jordanią, wskazują też możliwości pogłębienia wzajemnego zaangażowania.

Obecna sytuacja szczególnie sprzyja zacieśnianiu stosunków między UE a Jordanią w oparciu o **wspólne cele, wartości i interesy w stawianiu czoła wspólnym wyzwaniom.**

Pandemia COVID-19 wywiera dodatkową presję na sektory zdrowia, edukacji i gospodarki oraz stwarza poważne wyzwania społeczno-gospodarcze. UE i Jordania odbudują się w lepszej formie po kryzysie, m.in. dzięki zielonej i cyfrowej transformacji swojej gospodarki, zwiększeniu odporności oraz zapewnieniu swym społecznościom – w sposób sprzyjający włączeniu społecznemu – dobrobytu i możliwości godnej pracy. W ramach dążenia do sprzyjającej włączeniu społecznemu odbudowy po pandemii COVID-19 UE i jej partnerzy zintensyfikują swoje zaangażowanie w walkę z wszelkimi formami dyskryminacji – w tym dyskryminacji ze względu na religię lub przekonania – oraz w promowanie równouprawnienia płci we wszystkich obszarach polityki.

Od 2011 r. kryzys w Syrii w znacznym stopniu wpływa na Jordanię, a także na cały region oraz na UE. UE i Jordania potwierdziły wspólne cele i interesy w dążeniu do procesu pokojowego oraz przywrócenia stabilności i pokoju w Syrii. Osiągnięcie tych celów ostatecznie umożliwiłoby uchodźcom dobrowolny, bezpieczny i godny powrót do kraju. Zanim to jednak nastąpi, ważne jest, aby nie obniżać poziomu wsparcia oraz zapewnić syryjskim uchodźcom w Jordanii dostęp do ochrony, edukacji, źródeł utrzymania oraz usług.

UE uznaje kluczową rolę, jaką Jordania odgrywa na arenie krajowej, regionalnej i międzynarodowej, oraz wspiera jej zaangażowanie w system wielostronny. UE wyraża uznanie dla hojności i stałego zaangażowania Jordanii w przyjmowanie i ochronę dużej liczby uchodźców – w tym Syryjczyków, Palestyńczyków, Irakijczyków, Libijczyków i Jemeńczyków poszukujących bezpiecznego miejsca w Jordanii – oraz w zapewnianie im edukacji, opieki zdrowotnej, źródeł utrzymania i usług w zakresie ochrony socjalnej. UE będzie nadal wspierać Jordanię w udzielaniu wsparcia uchodźcom poszukującym ochrony w tym kraju oraz we wzmacnianiu jego odporności, włączając w to stałe zaangażowanie w łagodzenie skutków pandemii COVID-19. Podobnie jak poprzednio wsparcie UE dla działań Jordanii na rzecz uchodźców stanowi uzupełnienie dwustronnych programów wsparcia. Kluczowe znaczenie ma zwalczanie ubóstwa, dyskryminacji i różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn, zapewnienie odpowiedniego wsparcia dochodowego, niedyskryminacyjnego dostępu do ochrony socjalnej zgodnie z krajowymi ramami, takimi jak jordańska krajowa strategia ochrony socjalnej, wspieranie zrównoważonego rozwoju i wzrostu gospodarczego, ochrona praw człowieka oraz zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług.

Ponadto Jordania nadal podejmuje wzorcowe działania i odgrywa znaczącą i wyważoną rolę w promowaniu pokoju i bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie, a w szczególności w bliskowschodnim procesie pokojowym. Co więcej, znacząco przyczynia się także do zapobiegania i zwalczania radykalizacji postaw, terroryzmu i brutalnego ekstremizmu. Kolejnym przykładem wiodącej roli stabilizującej Jordanii jest współprzewodniczenie, wraz z UE, Unii dla Śródziemnomorza, za pośrednictwem której opowiada się za politycznymi rozwiązaniami szeregu kryzysów w regionie, za integracją i rozwojem regionalnym, za zrównoważonymi, ekologicznymi i niskimi emisjami gazów cieplarnianych, a także za zasobooszczędną gospodarką o obiegu zamkniętym.

Jordania i UE będą również nadal angażować się we wszystkie aspekty migracji w ramach kompleksowego, wzajemnie korzystnego i dostosowanego do potrzeb partnerstwa, a także w ramach partnerstwa na rzecz mobilności, które zapewnia spójne ramy działań w dziedzinie migracji, mobilności i bezpieczeństwa, rozwiązywania problemów związanych z zarządzaniem granicami, zapobiegania nielegalnej migracji oraz ochrony międzynarodowej⁵.

Priorytety partnerstwa opierają się na wspólnych osiągnięciach w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym na zamiarze promowania dalszej realizacji reform, i przyczyniają się tym samym do stabilności makroekonomicznej Jordanii, zgodnie z priorytetami zmienionego programu MFW i z uwzględnieniem skutków pandemii COVID-19. Opierają się one również na ustaleniach konferencji londyńskiej z 2016 r. zorganizowanej pod hasłem „Wspieranie Syrii i regionu”, a także na zobowiązaniach Porozumienia międzynarodowego sformułowanych przez Jordanię i współgospodarzy tej konferencji, które miały na celu podtrzymanie osiągnięć rozwojowych Jordanii w kontekście kontynuowanej pomocy humanitarnej i odpowiedniego wsparcia wspólnoty przyjmującej. W trakcie kolejnych pięciu konferencji zorganizowanych w Brukseli pod hasłem „Wspieranie przyszłości Syrii i regionu” odnowiono i wzmocniono polityczne, humanitarne i finansowe zaangażowanie społeczności międzynarodowej na rzecz ludności syryjskiej, krajów sąsiadujących i najbardziej dotkniętych konfliktem społeczności przyjmujących; dokonano również przeglądu postępów poczynionych przez rządy, darczyńców i Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) w realizacji zobowiązań przyjętych w ramach tych konferencji. W kontekście utrzymującej się skrajnej podatności na zagrożenia syryjskich uchodźców i społeczności przyjmujących, dodatkowo spotęgowanej pandemią COVID-19, UE i Jordania potwierdzają swoje zobowiązanie do zapewnienia pomocy i skutecznej ochrony wszystkim uchodźcom w Jordanii. Ważne jest, aby w dalszym ciągu poprawiać dostęp uchodźców do usług, zapewnić poszanowanie ich praw człowieka oraz kontynuować starania na rzecz zwiększenia ich samodzielności i umożliwienia im wkładu w rozwój gospodarczy Jordanii. W odniesieniu do wsparcia dla uchodźców, w tym uchodźców z Syrii, UE i Jordania przyjmą

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10055-2014-REV-3/pl/pdf>

podejście oparte na podatności na zagrożenia, zwracając należytą uwagę na sytuację szczególnie narażonych społeczności przyjmujących.

UE nadal angażuje się w zapewnianie ciągłej pomocy i ochrony **uchodźcom palestyńskim**, również w Jordanii. W związku z tym UE i Jordania podkreśliły kluczowe znaczenie *Agencji Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie* (UNRWA) dla bezpieczeństwa i stabilności w regionie, zgodnie z mandatem nadanym jej przez ONZ na mocy odpowiednich rezolucji, oraz wyraziły wolę udzielania jej dalszego wsparcia politycznego i finansowego. Uznają one ważną rolę, jaką UNRWA nadal odgrywa, i zobowiązują się do wspierania tej agencji w wykonywaniu jej mandatu w obszarze jej działań, a także w reformach zarządzania i sprawowania rządów zmierzających do zwiększenia przejrzystości, rozliczalności i należytego zarządzania finansami, które rozpoczęła; wraz ze społecznością darczyńców opowiadają się też za bardziej zrównoważonym i przewidywalnym wieloletnim finansowaniem oraz sprawiedliwym podziałem obciążenia.

PRIORYTETY

Priorytety partnerstwa odzwierciedlają wspólne interesy i skupiają się na obszarach, w których współpraca między UE a Jordanią przynosi obopólną korzyść. UE i Jordania zobowiązują się, zgodnie ze wspólnym komunikatem i konkluzjami Rady, do zacieśniania współpracy w zakresie szeregu działań w następujących kluczowych obszarach polityki: wzmocnienie odporności i wzajemnych powiązań/uczestnictwa w gospodarce światowej, budowanie dobrobytu i wykorzystanie możliwości związanych z dwojaką transformacją – ekologiczną i cyfrową; rozwój społeczny, praworządność i prawa człowieka; pokój i bezpieczeństwo; migracja i mobilność; działania w dziedzinie klimatu, energia i środowisko.

W oparciu o powyższe określono trzy priorytety na lata 2021–2027:

UE i Jordania będą dążyć do **zacieśnienia współpracy w zakresie stabilności i bezpieczeństwa w regionie, w tym – zwalczania terroryzmu**. UE i Jordanię łączy stabilne partnerstwo w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Współpraca strategiczna i operacyjna będzie miała charakter dwustronny, wielostronny oraz regionalny, m.in. w ramach współprzewodniczenia obu partnerów Unii dla Śródziemnomorza oraz przy wykorzystaniu proponowanych corocznych posiedzeń ministrów spraw zagranicznych UE i południowego sąsiedztwa, jak również ewentualnych sektorowych posiedzeń ministerialnych. We wspólnym interesie UE i Jordanii leży promowanie pokoju i stabilności w regionie i na świecie poprzez współpracę na rzecz procesu pokojowego na Bliskim Wschodzie, zgodnie z prawem międzynarodowym i odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ), a także dzięki wspieraniu przemian politycznych i budowania pokoju w Syrii, między innymi w oparciu o rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2254. Zarówno UE, jak i Jordania, aspirują do roli wzoru

społeczeństw tolerancyjnych, co jest kolejną przyczyną wzmacniania współpracy w dziedzinie polityki zagranicznej.

Partnerstwo koncentruje się na wspieraniu odbudowy i stabilności gospodarczej; ekologicznego, cyfrowego wzrostu, który sprzyja włączeniu społecznemu i opiera się na wiedzy; edukacji o wysokiej jakości oraz tworzenia godnych miejsc pracy, m.in. dla młodzieży, zgodnie z priorytetami rządu, wykonawczym programem orientacyjnym na rzecz rozwoju, inicjatywą „Jordania 2025 – wizja i strategia krajowa” oraz politykami i strategiami sektorowymi. Wsparcie ma na celu zwiększenie odporności Jordanii, by mogła radzić sobie ze skutkami kryzysu w Syrii oraz niestabilnością w regionie, jak również z gospodarczymi i społecznymi skutkami pandemii COVID-19, przy jednoczesnym wykorzystaniu możliwości lepszego odbudowywania po kryzysie.

UE i Jordania zacieśnią współpracę w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu i degradacji środowiska, łącząc wysiłki na rzecz wspierania **ekologicznego wzrostu gospodarczego i transformacji energetycznej w kierunku neutralności klimatycznej**, zgodnie z jordańską strategią dla sektora energetycznego (2020–2030), z ustalonym na poziomie krajowym wkładem Jordanii i z krajowym planem adaptacji Jordanii. Silna, sprzyjająca włączeniu społecznemu, ekologiczna i powiązana gospodarka jordańska, wspierana przez **strefę wolnego handlu** ustanowioną na mocy układu o stowarzyszeniu między Jordanią a UE, uproszczony system reguł pochodzenia, lepszy klimat inwestycyjny (dzięki reformom otoczenia biznesu) oraz dostęp do finansowania dla przedsiębiorców, w szczególności dla *małych i średnich* przedsiębiorstw (MŚP), m.in. dzięki wspieraniu dialogu publiczno-prywatnego i ściślejszej współpracy z sektorem prywatnym, będą stanowić potężne zachęty do **tworzenia godnych miejsc pracy**. Modernizacja, ekologizacja i dywersyfikacja gospodarki będą dalej wzmacniane poprzez wspieranie wzrostu opartego na innowacji i dzielenie się wiedzą. Do integracji regionalnej i gospodarczej przyczynią się również: współpraca na rzecz zrównoważonych, inteligentnych i odpornych połączeń transportowych (w tym umowa dotycząca usług lotniczych między UE a Jordanią) oraz wdrożenie długoterminowej krajowej strategii transportowej na lata 2015–2030.

Szczególne uwaga poświęcona zostanie zwiększeniu **szans na zatrudnienie młodzieży i kobiet oraz ich udziału w gospodarce**. Równie duży nacisk zostanie położony na tworzenie trwałych i równych szans gospodarczych – m.in. w oparciu o **wysokiej jakości edukację i szkolenia zawodowe oraz o zapewnienie odpowiednich usług transportu publicznego** – a także na wspieranie kultury przedsiębiorczości i innowacji oraz na przechodzenie na cyfrową i ekologiczną gospodarkę o obiegu zamkniętym. Należy uwzględnić inicjatywy w sektorze kultury – w tym te mające na celu rozwijanie sektora kultury i sektora kreatywnego – ze względu na jego istotny wkład w promowanie dialogu międzykulturowego i rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Pełne wykonanie układu o stowarzyszeniu i kontynuacja wspólnych prac na rzecz wzmocnienia istniejących stosunków handlowych i inwestycyjnych wzmocniłyby również **integrację Jordanii z rynkiem UE** i stworzyłyby nowe możliwości w zakresie handlu, inwestycji i rozwoju. Zgodnie z komunikatem w sprawie przeglądu polityki handlowej⁶ UE zaproponuje zainteresowanym partnerom z południowego sąsiedztwa i Afryki nową **inicjatywę w zakresie zrównoważonych inwestycji**.

Partnerstwo kładzie nacisk na wspieranie zaangażowania Jordanii i jej wysiłków na rzecz **wzmocnienia dobrych rządów, praworządności, demokratycznych reform i praw człowieka, w tym praw socjalnych i pracowniczych**. Prawa człowieka i prawa podstawowe, przewidziane w przepisach międzynarodowych, regionalnych i krajowych, stanowią wspólne wartości. Poszanowanie zasad demokratycznych i praw człowieka stanowi zasadniczy element stosunków między UE a Jordanią oraz zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego i stabilności w Jordani.

Priorytetem przekrojowym w dziedzinie migracji i mobilności – jak wynika z komunikatu Komisji Europejskiej w sprawie paktu o migracji i azylu⁷ oraz jordańskiego ustawodawstwa – jest czynienie postępów w skutecznej realizacji różnych elementów **partnerstwa na rzecz mobilności**, co przyczyniłoby się również do zapewnienia regularnego i łatwiejszego przemieszczania się osób między Jordanią a UE, m.in. w celu pobudzenia turystyki, ułatwienia wymiany edukacyjnej i nawiązania kontaktów z jordańskimi społecznościami za granicą. Kompleksowe i zrównoważone podejście do migracji i azylu, w tym współpraca w zakresie powrotów zgodnie z kompetencjami UE i kompetencjami krajowymi państw członkowskich, mogłoby okazać się korzystne i dla UE, i dla Jordanii.

⁶ COMM(2021) 66 final z 18.2.2021.

⁷ COMM(2020) 609 final z 23.9.2020.

1. WZMOCNIENIE WSPÓŁPRACY NA RZECZ STABILNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA W REGIONIE, W TYM ZWALCZANIE TERRORYZMU

UE docenia wszystkie wysiłki podejmowane w tym zakresie przez Jordanię. UE i Jordania powinny nadal ściśle współpracować przy rozwiązywaniu problemu niestabilności w regionie, w tym zagrożenia bezpieczeństwa ze strony Daisz i innych grup terrorystycznych. W związku z tym UE jest zdecydowana wspierać wysiłki Jordanii na rzecz stabilizacji i zabezpieczenia jej granic zewnętrznych. UE i Jordania zgadzają się co do konieczności znalezienia trwałych i zrównoważonych rozwiązań kryzysu w Syrii zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2254 (2015). Należy kontynuować prace nad rozwiązaniem kryzysu w Syrii w ramach odpowiednich forów międzynarodowych, podobnie jak współpracę w ramach Planu działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa/przeciwdziałania terroryzmowi UE–Jordania, kładąc przy tym szczególny nacisk na wspólne projekty i wymianę informacji.

UE i Jordania powinny również wzmocnić **budowanie porozumienia** w kontekście innych konfliktów, w tym procesu pokojowego na Bliskim Wschodzie. UE uznaje nieodzowną i konstruktywną rolę, jaką Jordania pełni w zapewnianiu stabilności w regionie, i ponownie podkreśla znaczenie utrzymania historycznego *status quo* miejsc świętych w Jerozolimie, w tym w odniesieniu do haszymidzkiej opieki nad tymi miejscami. UE i Jordania będą nadal ściśle współpracować na rzecz sprawiedliwego i kompleksowego zakończenia konfliktu izraelsko-palestyńskiego w oparciu o rozwiązanie dwupaństwowe, uzgodnienia na szczeblu międzynarodowym i prawo międzynarodowe. Wykraczając poza bezpośredni wymiar konfliktu, wzmocnią w kontekście Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności współpracę i odporność w zakresie ochrony ludności i zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, nasilą prace nad odpornością na zmianę klimatu i przystosowywaniem się do niej oraz zainwestują w środki zapobiegawcze.

UE i Jordania są partnerami w promowaniu i pogłębianiu dialogu międzywyznaniowego i międzykulturowego na szczeblu globalnym i regionalnym, gdzie Jordania odgrywa jedną z głównych ról. UE i Jordania będą współpracować na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego jako ważnego narzędzia pokoju, demokracji i zrównoważonego rozwoju oraz jako środka sprzyjającego nawiązywaniu pozytywnego dialogu i włączeniu społecznemu; będą też poszukiwać sposobów ochrony i zachowania tego dziedzictwa oraz proponować działania w tym celu.

Kolejnym kluczowym aspektem długoterminowej stabilności będzie dostęp do zasobów naturalnych, w szczególności do bezpiecznej wody pitnej. Jordania i UE będą nadal współpracować na rzecz dalszej poprawy wydajności i zrównoważonego charakteru gospodarki wodnej.

Zapobieganie terroryzmowi, brutalnemu ekstremizmowi i radykalizacji postaw oraz walka z nimi muszą zachować priorytetowy charakter. W związku z powyższym, w ramach uzupełnienia regularnego dialogu politycznego i tematycznego, UE i Jordania zacieśnią konkretną współpracę i wymianę informacji, aby stawiać czoła tym wyzwaniom zgodnie z zasadą praworządności oraz w pełnym poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności. UE i Jordania będą wspólnie zwalczać podstawowe przyczyny radykalizacji postaw, terroryzmu i brutalnego ekstremizmu, mając na względzie spójność społeczną oraz ważną rolę kobiet i młodzieży, a także edukacji, m.in. poprzez wspólnie uzgodnione programy edukacyjne i zaangażowanie szeroko rozumianego jordańskiego społeczeństwa obywatelskiego.

UE i Jordania ustanowiły również ramy udziału Jordanii w unijnych **operacjach zarządzania kryzysowego**, co stanowi kolejny przykład ścisłej współpracy w kwestiach bezpieczeństwa, na której można bazować.

2. WSPIERANIE ZRÓWNOWAŻONEJ STABILNOŚCI GOSPODARCZEJ, EKOLOGICZNEGO, CYFROWEGO WZROSTU, KTÓRY SPRZYJA WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU I OPIERA SIĘ NA WIEDZY, WYSOKIEJ JAKOŚCI EDUKACJI ORAZ TWORZENIA GODNYCH MIEJSC PRACY

Kryzys w Syrii oraz spowodowana nim przedłużająca się obecność uchodźców wywarły poważny wpływ na warunki ekonomiczne w Jordanii, jej ograniczone zasoby naturalne oraz świadczenie podstawowych usług, zaostrzając i tak już trudną sytuację gospodarczą. Pandemia COVID-19 znacznie zwiększyła wyzwania społeczno-gospodarcze i podatność na zagrożenia oraz pogłębiła nierówności. **Dialog gospodarczy, reformy i współpraca w kwestiach makroekonomicznych** będą zatem dalej rozwijane i wdrażane w celu wprowadzenia rozsądnej polityki makroekonomicznej i strukturalnej, która pobudza potencjał zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, zwiększa odporność jordańskiej gospodarki na wstrząsy gospodarcze oraz poprawia stabilność finansów publicznych, a wszystko to – w koordynacji z darczyńcami wielostronnymi i dwustronnymi. Należy kontynuować wysiłki na rzecz utrzymania stabilności makroekonomicznej w kontekście zmienionego programu Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) i zobowiązań Jordanii wobec społeczności międzynarodowej podjętych w związku z konferencją w Londynie w 2019 r. i jordańską matrycą reform. UE wspiera te wysiłki poprzez swoje instrumenty pomocy i współpracy, a także poprzez znaczne programy pomocy makrofinansowej.

Oprócz współpracy w zakresie rzetelnego zarządzania fiskalnego i budżetowego kontynuowana będzie również współpraca na rzecz **reform jordańskiego sektora publicznego** w celu podniesienia jakości zarządzania finansami publicznymi, a także ogólnej wydajności i potencjału świadczenia usług.

Do głównych wyzwań społeczno-gospodarczych dla Jordanii, powstałych m.in. w wyniku przedłużających się kryzysów regionalnych, należą: nierówny dostęp do zatrudnienia (w tym w przypadku kobiet i młodzieży), niski wzrost gospodarczy, wysokie bezrobocie i rosnące zadłużenie. Można je przezwyciężyć poprzez tworzenie godnych miejsc pracy, wspieranie przedsiębiorczości i innowacji (w szczególności w gospodarce ekologicznej, cyfrowej i społecznej), rozwijanie umiejętności i kwalifikacji (poprzez wspieranie ukierunkowanych szkoleń, edukacji i badań naukowych) oraz opracowanie ukierunkowanego i kompleksowego systemu ochrony socjalnej. Priorytety partnerstwa mają na celu rozwiązanie tych problemów poprzez stosowanie różnych narzędzi polityki: handlu, rozwoju biznesu, edukacji, szkoleń i kształcenia przez całe życie, a także zwiększonej mobilności. Celem tych instrumentów jest również wzmocnienie upodmiotowienia gospodarczego i uczestnictwa wszystkich grup społecznych.

- a) **Handel na rzecz rozwoju** stanowi kluczowy element priorytetów partnerstwa. Generowanie zatrudnienia, wspierane przez wzrost eksportu do UE w ramach uproszczonego systemu reguł pochodzenia i środków towarzyszących, przyniesie Jordani korzyści. UE i Jordania wspólnie określą odpowiednie podejście umożliwiające modernizację dwustronnych stosunków handlowych i inwestycyjnych. Ponadto będą współpracować w dziedzinie MŚP, rozwoju, technologii i *know-how*, aby wzmocnić powiązania dwustronne i gospodarcze.
- b) Aby ułatwić handel i zwiększyć atrakcyjność Jordanii dla inwestorów, UE i Jordania będą też kontynuować **dialog** w celu harmonizacji dziedzin takich jak środki sanitarne i fitosanitarne, bariery techniczne w handlu i usługi. Ponadto, aby lepiej chronić zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów oraz ułatwić handel, UE będzie współpracować z Jordanią na rzecz rozwoju skutecznych ram bezpieczeństwa produktów, zgodnie z normami międzynarodowymi i zamiarem unikania barier pozataryfowych.
- c) UE i Jordania potraktują priorytetowo i zintensyfikują działania mające na celu: **poprawę klimatu biznesowego** i przyciągnięcie inwestycji, w szczególności tych wspierających przejście na niskoemisyjną i odporną gospodarkę o obiegu zamkniętym; **wspieranie wydajności i konkurencyjności sektora prywatnego** oraz promowanie przedsiębiorczości (w tym poprzez reformy prawne, regulacyjne i administracyjne uwzględniające politykę konkurencji i zasady kontroli dotacji, udzielanie pożyczek przedsiębiorstwom oraz jak najlepsze wykorzystanie transformacji cyfrowej i ekologicznej); **zapewnienie odpowiedniego zakresu wiedzy i zbioru umiejętności** koniecznych do rozwoju jordańskiego rynku pracy oraz ekologicznej i cyfrowej gospodarki społecznej. W osiągnięciu tych celów mogłaby pomóc wspomniana wyżej nowa **inicjatywa w zakresie zrównoważonych inwestycji**. UE i Jordania będą ponadto współpracować nad wzmocnieniem sektorów opartych na wiedzy, istotnym dla tworzenia godnych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży i kobiet, a także nad wspieraniem przedsiębiorstw i wzmacnianiem ich pozycji, szczególnie w tych sektorach gospodarki, które najbardziej ucierpiały z powodu pandemii COVID-19.

d) **Kształcenie** to kolejny potężny instrument wzmocnienia rozwoju społeczno-ekonomicznego. Realizacja tego priorytetu, we współpracy z UE, będzie miała kluczowe znaczenie dla Jordanii, przyniesie bowiem korzyści wszystkim jej mieszkańcom oraz pozwoli przezwyciężyć wyzwania związane z COVID-19 i zniwelować luki edukacyjne. Dążenie do zapewnienia **dostępu do bezpiecznej i wysokiej jakości edukacji publicznej na wszystkich szczeblach wszystkim dzieciom, młodzieży i młodym dorosłym** będzie wyznaczało kierunek współpracy między UE a Jordanią, aby zagwarantować każdemu możliwość podjęcia nauki i kształtowania własnej przyszłości oraz przyczynienia się do wzrostu gospodarczego i rozwoju kraju. Na szczególną uwagę zasługuje szkolenie zawodowe i kształcenie dostosowane do rynku pracy, a także szkolnictwo wyższe i uczenie się przez całe życie.

UE i Jordania będą również współpracować – dwustronnie i w ramach Unii dla Śródziemnomorza – w dziedzinie **nauki, technologii i strategii innowacji**, m.in. poprzez wdrażanie planów działania służących realizacji wspólnych priorytetów, takich jak zmiana klimatu, zdrowie i odnawialne źródła energii.

UE i Jordania będą wspierać innowacyjne badania naukowe oraz oparte na wiedzy rozwiązania i współpracę w zakresie **energii odnawialnej, efektywności energetycznej (zgodnie z jordańską strategią na rzecz sektora energetycznego na lata 2020–2030) oraz zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi, m.in. w postaci zrównoważonych praktyk rolniczych oraz zrównoważonego gospodarowania wodą i odpadami, w tym bezpieczną wodą pitną**.

Ich współpracy przyświecać będą założenia Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, m.in. w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu, i będą jej towarzyszyć nasilone działania wspierające przejście na neutralną dla klimatu, odporną gospodarkę o obiegu zamkniętym. Współpraca w zakresie badań naukowych i innowacji będzie kontynuowana w ramach programu „Horyzont Europa”, partnerstwa w dziedzinie badań i innowacji w regionie Morza Śródziemnego (PRIMA) oraz powstałej na potrzeby Unii dla Śródziemnomorza regionalnej platformy badań naukowych i innowacji.

UE i Jordania ustanowią forum służące do określania i przygotowywania **przyszłych projektów inwestycyjnych**, zgodnie z krajowymi priorytetami Jordanii i w koordynacji z darczyńcami dwustronnymi i wielostronnymi. W koordynacji z innymi darczyńcami UE będzie dążyć m.in. do wspierania Jordanii w jej planach realizacji projektu odsalania i zaopatrywania w wodę Akaba – Amman (ang. *Aqaba-Amman Water Desalination and Conveyance*) jako strategicznego projektu krajowego, którego celem jest zmniejszenie deficytu kluczowych zasobów wodnych tego kraju.

UE i Jordania będą współpracować w celu zapewnienia **spójności między priorytetami dotyczącymi energii, wody, żywności, zdrowia i zmian klimatu**, wspierania ich realizacji oraz zagwarantowania procesów partycypacyjnych na szczeblu regionalnym i międzynarodowym.

3. WZMOCNIENIE DOBRYCH RZĄDÓW, PRAWORZĄDNOŚCI, REFORM DEMOKRATYCZNYCH I POSZANOWANIA PRAW CZŁOWIEKA

Równolegle z silnym zaangażowaniem Jordanii na rzecz ciągłego procesu reform, który jest wspierany przez Królewski Komitet ds. Modernizacji Systemu Politycznego, UE i Jordania będą kontynuować współpracę zmierzającą do dalszego wzmocnienia systemu demokratycznego i wymiaru sprawiedliwości w Jordanii, a także praworządności, równości płci oraz ochrony praw człowieka i podstawowych wolności. UE i Jordania będą wspierać działania mające na celu zwalczanie wszystkich form dyskryminacji oraz wszelkie kwestie związane z ugruntowaniem skutecznego społeczeństwa obywatelskiego, również poprzez zapewnienie odpowiednich warunków prawnych i przestrzeni roboczej dla rozwoju dynamicznego społeczeństwa obywatelskiego.

Współpraca skoncentruje się na wdrażaniu wszechstronnych reform sprzyjających włączeniu społecznemu i zwiększających w dalszym stopniu skuteczność, wydajność i niezależność sądownictwa oraz równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z normami uznanymi na szczeblu międzynarodowym. Obejmie ona współpracę organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych i karnych dzięki dążeniu do przystąpienia do odpowiednich konwencji międzynarodowych i wspieraniu ich wdrażania oraz za sprawą podejmowanych wraz z Eurojustem wysiłków na rzecz międzynarodowego porozumienia dotyczącego współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych. Będzie się też koncentrować na procesie wyborczym (w tym na działaniach następczych w związku z zaleceniami unijnych misji obserwacji wyborów oraz misji ekspertów ds. wyborów), wspieraniu równouprawnienia płci (m.in. poprzez walkę z przemocą ze względu na płeć), propagowaniu konstruktywnego uczestnictwa politycznego kobiet i młodzieży, a także promowaniu upodmiotowienia kobiet w życiu politycznym i publicznym. W jej zakres wejdą również: prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne, wychowanie obywatelskie, wzmocnienie systemu partii politycznych oraz nadzoru i roli ustawodawczej Parlamentu, powiązania między polityką lokalną i krajową, konstruktywny dialog społeczny, proces decentralizacji, pluralistyczne i niezależne media, przejrzystość, w tym przejrzystość finansowa, rozliczalność oraz walka z korupcją.

UE i Jordania będą kontynuować regularny **dialog na temat demokracji i dobrych rządów, sprawiedliwości, praworządności i praw człowieka**. Dialog ten będzie się opierał na międzynarodowych, regionalnych i krajowych osiągnięciach i zobowiązaniach Jordanii. Do udziału w nim zostanie zaproszone całe społeczeństwo obywatelskie.

W zakresie **praw człowieka** regularny dialog będzie dotyczył między innymi: wolności wypowiedzi pod każdą postacią; wolności zrzeszania się, z uwzględnieniem kwestii środowiska pracy społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych, takich jak związki zawodowe czy izby handlowe; praw kobiet oraz wzmocnienia pozycji kobiet w życiu politycznym, gospodarczym i publicznym, a także praw dziecka. Odpowiedzialna, przejrzysta, wydajna i sprzyjająca włączeniu społecznemu administracja publiczna ma zasadnicze znaczenie dla realizacji wskazanych celów oraz dla dalszego promowania i wzmocniania demokracji i dobrych rządów w Jordanii, jak również wspierania walki tego kraju z nadużyciami finansowymi i korupcją, m.in. poprzez skuteczną i wydajną współpracę z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych i Prokuraturą Europejską.

Przy prowadzeniu dialogu należycie uwzględniane będą dotychczasowe zobowiązania podjęte przez Jordanię na szczeblu wielostronnym. Przedmiotem tego dialogu będą również prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne, przykładowo w zakresie kształcenia i pracy. Będzie on dotyczył w szczególności obszarów wskazanych w priorytetach partnerstwa.

Aby zapewnić wysoki poziom ochrony danych osobowych, UE będzie nadal wspierać dostosowywanie do unijnych i międzynarodowych norm w tym zakresie. Jordania powinna wprowadzić dalsze praktyczne rozwiązania pozwalające zagwarantować poszanowanie prawa do prywatności i ochrony danych osobowych w sektorze publicznym i prywatnym, m.in. w zakresie egzekwowania prawa i w sądownictwie karnym.

REAKCJA NA KRYZYS W SYRII

UE i Jordania będą kontynuować współpracę na rzecz znalezienia trwałych i zrównoważonych rozwiązań kryzysu w Syrii zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2254 (2015), co umożliwiłoby uchodźcom dobrowolny, bezpieczny i godny powrót do kraju. Ich wysiłki będą nadal koncentrować się na zapewnianiu dostępu do ochrony, źródeł utrzymania i usług zarówno uchodźcom, jak i podatnym na zagrożenia społecznościom przyjmującym, m.in. przy wykorzystaniu środków takich jak:

- dalsze ułatwianie uregulowania statusu administracyjnego uchodźców oraz zapewnianie im skutecznej ochrony, dostępu do podstawowych usług oraz poszanowania ich podstawowych praw ustawowych i praw człowieka;

- poprawa jakości podstawowych usług, takich jak pomoc społeczna, usługi odprowadzania ścieków, opieka zdrowotna (w tym opieka w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcie psychospołeczne) oraz kształcenie formalne i pozaformalne, jak również poprawa dostępu do wspomnianych usług;
- zwiększenie źródeł utrzymania i samowystarczalności uchodźców i społeczności przyjmujących dzięki stworzeniu im możliwości uczestnictwa w rozwoju gospodarczym Jordanii, m.in. poprzez: poprawę klimatu biznesowego oraz wydajności i warunków na rynku pracy; wspieranie polityki na rzecz dopasowania umiejętności do potrzeb rynku pracy; ułatwianie dostępu do kształcenia i szkolenia; poprawę i rozszerzenie dostępu do możliwości zatrudnienia – m.in. dzięki wspieraniu działalności gospodarczej prowadzonej w domu oraz udzielaniu zezwoleń na pracę; wzmocnienie pozycji gospodarczej oraz uczestnictwa w gospodarce młodzieży i kobiet;
- wspieranie wywozu na rynek UE, m.in. poprzez skuteczne wdrożenie systemu reguł pochodzenia dla Jordanii, z myślą o promowaniu inwestycji i tworzeniu miejsc pracy z korzyścią zarówno dla Jordańczyków, jak i uchodźców syryjskich.

MECHANIZMY WSPIERAJĄCE DIALOG I WZAJEMNĄ WSPÓŁPRACĘ

Ogólne ramy stosunków między UE a Jordanią określono w układzie o stowarzyszeniu, który wszedł w życie w 2002 r.; warunkuje je również szczególny status, przyznany Jordanii w 2010 r.

Racjonalizację wdrażania układu o stowarzyszeniu osiągnięto dzięki przyporządkowaniu podkomitetów do poszczególnych dialogów tematycznych wg priorytetów partnerstwa, uzupełniając dialog polityczny.

W związku z przeglądem programu na rzecz regionu śródziemnomorskiego i konkluzjami Rady, na 2024 r. przewidziano także przegląd śródkresowy, aby dokonać oceny wpływu i ewentualnego dostosowania priorytetów partnerstwa, które zostaną wspólnie uzgodnione przez UE i Jordanię.

Ponadto, aby ułatwić UE udzielanie **wsparcia w odpowiedzi na syryjski kryzys uchodźczy**, odpowiednie wzajemne zobowiązania wynikające z przyjętych priorytetów będą przedmiotem regularnego przeglądu prowadzonego w ramach współpracy dwustronnej między UE i Jordanią, a także w ramach innych stosownych dialogów i spotkań, jak również działań podejmowanych w następstwie konferencji zorganizowanych w Brukseli.

Zgodnie z **zasadą większej odpowiedzialności, jaka przyświeca europejskiej polityce sąsiedztwa**, UE – w ścisłej koordynacji z państwami członkowskimi – będzie uczestniczyć w mechanizmach koordynacji z rządem Jordanii na szczeblu centralnym i lokalnym oraz z partnerami, takimi jak społeczeństwo obywatelskie i sektor prywatny.

Realizując ambicje określone w priorytetach partnerstwa, UE jest zdecydowana nadal zapewniać wsparcie finansowe Jordanii i angażować się w ramach społeczności międzynarodowej na rzecz tego kraju, Jordania natomiast zobowiązuje się do dalszej realizacji swojego programu reform, co będzie miało kluczowe znaczenie dla wspólnego sukcesu partnerstwa.
